

VASÁRNAP

KÉPES CSALADI HETI UJSÁG.

FŐSZERKESZTŐ:
NAGY KÁROLY, ref. theol. tanár.
 FELELŐS SZERKESZTŐ:
VAJDA FERENCZ,
 székelyudvarhelyi ref. pap

KIADJA:
 Az Erdélyi Ref. Egyházkerület
 »Egyházi Értekezlete«

Megjelenik:
 minden vasárnap egy iven.
 ELŐFIZETÉSI ÁR:
 Egy évre . 4 kor. Negyedévre 1 kor.
 Fél évre . 2 kor. Egy szám ára 10 fill.

Böjti gondolatok.

Az ember az időt részekre osztja. Kiszabja idejét az öröme és magába szállásnak, holott Istennek jó volna egyforma hozzánk minden napon s bánatunk közben is épen úgy meg kell róla emlékeznünk, mintha mindig örömben volna részünk.

Az emberi beosztás szerint most kezdődnek el a magunkba szállásunk napjai, mikor nemcsak minden földi mulatságból, hanem némely eledelektől is meg kell magát tartóztatnia annak, a ki kedves akar lenni az Ur előtt.

Az időnek ilyen beosztása s a magába szállásnak ilyen ceremóniális körvonalozása részint pogány, részint héber eredetű, s mint ilyen jött át a keresztyén anyaszentegyházba, holott maga a Jézus határozottan elítélte a magába szállásnak azt a formáját, a melyet a róm. kath. egyház ma is gyakorlatban tart.

A böjtölésnek, a némely eledelektől való tartózkodásnak az ember lelki üdvösségére nincsen semmi hatása, mert az Istennek országa nem ételben és italban áll s annak, ki ez ország tagja óhajt lenni: nem testileg, hanem lelkileg kell élnie s így törekednie ez ország polgárságának elnyerésére.

Azt mondják, hogy a test sanyargatása előmozdítja a lelki élet tökéletesedését, tisztítja az érzelmeket, emeli az erkölcsösséget. Lehet, hogy vannak egyes kivételek az emberek között, a kiknek életéből ez nyilvánvaló lesz. De ne feledjük, Jézust is akkor támadta meg legerősebben a kísértő, mikor negyven napig a pusztában volt s mi bennünk nincs olyan lelkierő, hogy éppen ak-

kor álljunk ellene a kísértésnek, a mikor a megsanyargatott test a legjobban követeli a maga jogait.

Mi minden napot egyenlőnek tartunk. Minden napnak meg van a maga terhe, öröme, fájdalma s a keresztyén embernek minden nap magába kell szállania és megvizsgálnia, hogy előbb haladt-e az ismeretben és a szeretetben s ha úgy látja, hogy nem töltötte be igazán a törvényt, úgy imádkozzék, hogy az atya emelje fel őt magához a Jézus érdeméért.

A Jézus érdeméért, a ki érettünk szenvedett s halálával megszabadított a bűnnek zsoldjától, a haláltól s feltámadása által örök életet adott.

Ha ez ugynevezett böjti napokban a Jézusról, az ő sok és nagy szenvedéseiről emlékezünk, s arra törekszünk, hogy az ő törvényeit, parancsolatait igazán betöltsük: akkor böjtölünk valójában s az ilyen böjt lesz kedves az Isten előtt.

Nyissuk meg azért a gonoszságnak bilincseit, oldjuk meg az igának köteleit, mert csak így hasad fel mint a hajnal, a mi világosságunk, gyógyulásunk gyorsan kivirágzik s igazságunk előttünk jár és az Ur dicsősége követ minket.

y—r.

Beszéd.

(Mondatott Székelyudvarhelyen, az 1905-iki márczius 15-iki ünnepélyen.)

2

A magyar szabadságharcz nagy alkotásai 1848. márczius 15-höz fűződnek. Pedig ez a nap csak a szellem testet öltésének, a szabadság ki-pattanásának napja volt. Az eszme az előtt már

már régóta érett. Gyümölcsseit pedig csak azután hozta meg.

A negyvenes években ismét utjabb eszmék járnak át a vén Európát. Intézményei elkorhadtak. Vezérlő eszméi tul élték magukat. A nép megunt a régi irányt, mely *az udvarok mindenható hatalmában csucosodott ki*. Börtönbe érezte magát a szabadság után vágyódott, de a szabadság csak egyes, *kiváltságos egyének, társadalmi osztályok birtokába volt*. Részt kívánt magának belőle a nép is. Hiszen, ő is fentartója az államnak: egy-egy téglát a nemzeti védbástya óriási épületében. Neki is élni kell tehát. Szabadság nélkül pedig nem élhet, s hivatását nem töltheti be, mert szabadság a nemzeti élet levegője. S midőn megmozdul és megrázza lánczait Olaszország, Párizs, s utánuk Bécs: a magyar nemzet is meghallja a lánczok csörgését. *Megérti az idők jelét most is*. A szabadság bűvös levegőjének ereje átjárja szívét, lelkét, s ez az áramlat új tavaszt ébreszt nemzeti életében. A régi, *rendi alkotmány* lejárt magát. Új alkotmány kell *Új alkotmány, mely a népképviselőt és a felelős miniszteriumon épül fel*.

De míg más országokban a *nemzeti szelem* a régi intézmények szétrombolásával teremtette meg a népek szabadságát: addig nálunk csupán a formaváltozott; csupán a fattyuhajtásokat kellett a magyar alkotmány élő fájáról lemetszeni, mert itt, törvényeinkben már le volt rakva az állami élet függetlenségének, s a népszabadságnak alapja. Mi nem új jogokért küzdöttünk, hanem

meglévő jogainknak akartunk birtokába jutni. Mégis csudálatos, szinte érthetetlen, hogy ellenfeleink 1848-at forradalomnak, lázadásnak minősítették, s annak vívmányai ellen harcra vitték egész Ausztriát, ránk uszították e hazában élő nemzetiséget, mikor ez sem volt elég: behozták a muszkát!

Pedig, hát mit tettünk? Kértük, követeltük azt, mit régi törvényeink szentesítettek. Verbóczy tanítása szerint, *»a fejedelmek, a királyok joga a nemzetől átruházott jogok, melyet a nemzettel együtt gyakoroltak.«* (Beksics.) Ezt igazolja a történelem is, de törvényeinkben megerősítik maguk az uralkodók is.

Nem tartottak országgyűlést. Holott az aranybulla (1222.) világosan mondja, hogy évenként országgyűlés tartandó. Követeltük, hogy a királyi helytartó tanácsokat szüntessék meg és tartsanak Pesten országgyűlést. *A magyar katonaságot külföldre vitték, s az idegeneket behozták*. Holott, az aranybullán kívül számos törvényünk mondja, hogy a nemesség nem köteles az ország határán kívül serget vezetni. Követeltük, hogy a magyar ezredeket magyar földön helyezték el. Az idegent vigyék el. *Önkényesen szedték az ujonczot és önkényesen vetették ki az adókat*. Holott az 1715. VIII. és az 1790. XIX. tr. cikkeken kívül az 1827. IV. t.-cikk világosan kimondja, hogy »az adónak és egyéb segélyezéseknek minden nemei, pénzben vagy termékekben úgy, mint katona állításban, az országgyűlési tárgyalás alá tartoznak; ettől semmi szín alatt, sőt még rendkívüli esetekben sem vonathatnak el; az országgyűlésileg megaján-

TÁRCZA.

Ne félj kicsiny sereg!

3

Luk.: XII—32. v. Jel: II—10. v

Hősiesen küzdött a nemzet, nagy erőfeszítéssel győzelemhez győzelmet fűzött. És a másfél évig tartó küzdelemnek vége mégis mi lett? Az, hogy márczius 15-re, október 6-ika következett. Az *aradi vesztőhely* és a *Világos várához* fűződő szomorú fegyverletétel emléke fejezték be, a szabadságharc történetét.

Egy európai hatalom nem volt elég erre, kettő szövetekezett egymással ellenünk, hogy ketté törjék a győzedelmes magyar kardot, melyet a Turul-madár hozott volt egykor a fellegekből le, — de így sem érezték magokat elég erőseknek, — a velünk e hazában együtt lakozó népeket mind fellázították ellenünk, hogy betelnék rajtunk is, mit az Idvezítő mondott volt áruló tanítványáról: »a ki velem egy kenyeret evett, az emelte fel az ő sarkát én ellenem. (Mát. XXVI. 23. v.) Az ország egy nagy temetőhöz volt hasonló. Felüggesztve minden jog — elnyomva minden szabadság.

Bujt az üldözött, s felé kard nyult barlangjába,
Szerte nézett s nem lelé, honját a hazába.

Futott, menekült, ki merre tudott. Olyanok is vóltak, kik a pogány hitre tértek át Törökországban, csak hogy életüket megmenthessék. Vissza tértek ismét palotákba úgy mint kunyhókba, a Rákóczi korabeli bus énekek:

Rég veri már a magyart a Teremtő,
Azt sem tudja milyen lesz a jövendő,
Lesz-e vajon még egyszer egy jó napja,
Örüljön-e, busuljon-e nem tudja.

»*Sirva vigadott a magyar,*« de mégis vigadott, mert remélt. Reménye nem csalta meg. A sötét fellegek oszolni kezdtek: a másfél évtizedig tartó nagy köd után. Az égnek egy kis kék azurja látható lett. Az egész nemzet keze imára kulcsolódott és imádkozék:

Balsors a kit régen tép,
Hozz rá vig esztendőt,
M megbünhődte már e nép
A multat s jövendőt.

Az imádság felhatott az égre, s onnan e válasz jött: »Ne félj kicsiny sereg! Csak légy hü mindhalálig!« E válasz után, egy fényes arczu angyal szállott alá az égből. Tekintete ékes. Palástja hófehér. Neve Erzsébeth. És ez angyal elkezdett érdekünkben közben járni: s addig közvetített *Nemzet és Király között*, míg azok egymást megismerték és megértették. Megismerték, hogy mindkettő egy nagy szív, egy nemes lélek. *s kiegyeztek*. Kezdetét vette ezzel az a *jobbkor*, mely után *buzgó imádság epedett, százezrek ajakán*.

lott adót, országgyűlésen kívül fölemelni, vagy újabb adót kivetni s katona állítást követelni nem szabad.« Követeltük tehát, hogy ez a visszaélés szüntessék meg. *A Habsburgház törekvése, a pragmatica sanctio megalkotása óta az volt, hogy Magyarországot belolvassa az osztrák örökös tartományokba.* Holott a pragmatica sanctióról alkotott 1723. évi törvény teljesen épségben hagyja az ország függetlenségét és megerősíti ama korábbi törvényt, (1715. X. 1.) hogy Magyarország saját törvényei szerint kormányoztassék. Az ország törvényeinek és alkotmányának a megtartásáról az 1793. III. t.-cz. értelmében királyi hitlevelet kell az uralkodónak kiadni. Követeltük tehát, hogy Magyarország kül- és belügyeiben függetlenül és alkotmányosan kormányoztassék.

És milyen uton, milyen formában kívántunk ősi jogaink birtokába jutni? Nem az utcza által, nem a forradalom útján, mint Bécs és Párizs, hanem *alkotmányos uton, az ország törvényhozása útján.* Ha bele pillantunk az 1847—48. évi országgyűlés naplóiba, meggyőződünk, hogy a Karok és Rendek maguk kérték, maguk sürgették a sérelmek orvoslását. 1847. nov. 22-én indult meg a felirati vita. *Kossuth* Lajos. az ellenzék vezére, hatalmas beszédet tart. Kifejti a nemzeti sérelmeket és sürgeti azoknak orvoslását. »A haladást — úgy mond — az absolutizmus gátolja meg, a most uralkodó rendszert első sorban, a dinasztia jól felfogott érdeke buktathatja meg. Az lesz a Habsburgház második megalapítója, ki ezt a rendszert alkotmányos irányban alakítja át.

Hazánk történelmében mint az eddigi vázlatokból is kitűnik: magasság és mélység, emelkedés és esés, fény és árny váltakoznak egymással, a szerint a mint hü volt Istenhez, önmagához vagy pedig arról elfeledkezett. »Légy hü mindhalálig, s neked adom az életnek koronáját.« Légy hü nemzeti jobb tulajdonaidhoz, légy hü missiódhoz; isteni küldetésedhez, mely utóbbi, a különböző korszakok szerint különböző volt.

Kezdetben az volt hivatása e nemzetnek, hogy országot alapítson e földön: állandó országot, mit előtte nem tudott megcselekedni senki sem. A középkorban az volt küldetése e kicsiny seregeknek, hogy a keresztyénvallást védelmezze meg a pogányság támadásaival szemben. Napjainkban feladata, hogy nyugat műveltségét felvéve és nemzetivé téve közvetítse keletre is, de különösen terjessze a vele egy földön lakó népek között: hogy legyen művelt és boldog itt mindenki:

Legyen ember, minden és magyar!
Kit e föld hord, és egével betakar!
Egymást értve, boldogítva így egy nép:
Bármí vésszel bizton, bátran szembe néz.

Mindenkinek ki itt él, ép elmével és ép szívvél bir, mint egy nagy nemzetcsalád egyenjogú tagjának tőle telhetőleg közre kell munkálnia abban, hogy ama »jobbkor« a melyről a költő álmodott, napról napra mind közelebb jöjjön, mind inkább megvalósuljon. Megvalósul ez akkor, mikor minden nemzetiség és minden felekezet, mely e

Ehhez, az első lépések közé tartozik egy felelős parlamenti kormány kinevezése, s a mostani kormány alkotmány sérelmeinek orvoslása.« *Szemere* nov. 29-én a közteherviselés ügyében tesz indítványt. *Lónyai* Gábor az urbéri válságot; a konservatív *Somsich* az ősiség módosítását sürgeti. A vita 1848. márcz. 3-án éri el tetőpontját, *Kossuth* Lajos híres beszédében. Ekkor mondá a többek közt, hogy a »Habsburgház nagyreményű ivadékára, *Ferencz* József főherczegre, ki első felléptekor a nemzet szeretetét magáévá tette: egy fényes trón öröksége vár, mely erejét a szabadságból meríti.« *Kossuth* beszédének hatása leirhatatlan volt. A rendek, s utánnuk pár napra a főrendek is elfogadták a felirati javaslatot, s már márczius 15-én egy küldöttség utban volt vele Bécs felé, nehogy a dolognak az a szinezete láttassék, hogy az utcza nyomására sürgetik a népképviselést és az ebből folyó reformokat.

Mig a küldöttség Bécsben a királylyal s a kamarilla tagjaival tanácskozott, — melynek eredménye *Batthányi* felelős miniszterelnöki kinevezése lett: az alatt Pesten nagy dolgok történtek. Az olasz francia forradalom hírére és *Kossuth* márczius 3-iki beszédének hatása alatt, melyet 7-én közöltek a pesti lapok: az ifjuság állott a nemzeti eszmék zászlója alá és az alig fél éves »Ellenzéki körben« elhatározták, hogy márczius 14-én népgyűlést tartanak. A nemzet kívánságait az ismeretes 12 pontba foglalták össze, melyet előbb a pozsonyi országgyűlés elé akartak terjeszteni, de — talán attól sikert nem remélve, vagy az

hazában lakik, *nemzeti ünnepként üli meg márczius tizenötödikét*, a társadalomban úgy, mint a templomban; akkor valósul meg, mikor gazdag és szegény közt nem lesz oly nagy űr mint most, osztály és osztály közt nem lesz oly meredek válaszfal mint ma. Akkor valósul meg, mikor a magyar nép bölcs vezérlete alatt: mindenki otthonosan és boldogan érzi itt magát, s így mindenkinek meggyőződésévé és nemzeti énekévé válik a Szózat:

A nagy világon e kívül,
Nincsen számodra hely,
Áldjon, vagy verjen sorskeze,
Itt éljed, halmód kell.

Az a jobbkor, a mely után még ma is sokak ajakán buzgó imádság epedez, ekkor fog teljes mértékben megvalósulni. Ekkor telik bé ez a jóslat is: ez az ország nem volt, de lesz! Idáig azonban még sok van. Talán egy második évezred, a melybe átléptünk, — meghozza ezt is. — Addig pedig jelszavunk ez legyen; bizva bizál, és küzdve küzdj! Ugyanezt fejezik ki ezen igék is: »légy hü mindhalálig, s neked adom az élet koronáját.« Örökké birod ez országot és örökké megelégedett lesz itt te kicsiny sereg: mert veled van a te Istened! S ha Isten velünk, kicsoda ellenünk! Ne félj, ne félj te kicsiny sereg!

Tamó Gyula,
kőkösi ref. pap.

(Vége)

események hatása alatt — abban állapotok meg, hogy nem kérnek, hanem követelnek és másnap az utcán hirdették ki a 12 pontot.

Vajda Ferencz.

(Folyt. köv.)

A régi és új világnézet.

4

Ha az ég — mint a föld felett boltívesen elterülő helyiség — elesik, akkor ellentéte, a pokol, a föld alatti alvilág is elesik, de egyúttal eltűnnek azok a lakók is, akikkel a korábbi idők képzelete eme helyiségeket benépesítette: az angyalok és ördögök. Nem tárgyai többé sem a gondolkodásnak, sem a hitnek s néhány obscurus főt kivéve, a jelen nemzedék nem hisz többé bennök. Vannak ugyan ma is, akik a bibliai hit látszatát meg akarván tartani, úgy okoskodnak, hogy mivel a lét végetlen, más égi testeken tökéletesebb valóságok is lehetnek, mint az ember. Azonban a tudományból ki van küszöbölve az ilyen kibúvó s az elfogulatlan hittudósok nyíltan kimondják, hogy az angyalok és ördögök felvétele nem fér össze a mai világnézettel.

Mint a világ alkotmányáról való nézetünk, úgy változik Istenről való felfogásunk is. Aki igazán és helyesen gondolkodik, az nem tartja Istent egy különálló korlátolt lénynek, aki a világfeletti tájakra kormányozza a világot egyes közbenyulásai által. Isten, a mi nézetünk szerint, lényegesen különbözik a világtól, de nincs tőle különválva, nincs a világ felett vagy a világon kívül, hanem a világban benne van, mint működő erő, teremtő gondolat, mely látható alakban jelenti ki magát. Istent szükségképpen személyes valóságnak gondoljuk, mert a személyes lét az általunk gondolható létezés legmagasabb foka; de ő végetlen személy, végetlen öntudattal és végetlen gondolkodással, csak hogy mi — kik előtt a végeség és személyiség fogalma elválhatatlan — ezt elképzelni sem tudjuk.

A fennebbieken csak megérintettem a Kopernikus-féle világnézet körvonalait, csak egy pár következtetést vontam ki az ő tanításából, de ebből is világosan látható, hogy a Kopernikus fölfedezése gyökeresen megváltoztatta az eddigi világnézetet s valósággal »új eget és új földet« teremtett nekünk.

Még egy kérdésre kell röviden válaszolnom: t. i. hogyha Kopernikusnak igaza van, vége-e a bibliának, vége-e a mi vallásos hitünknek?

E kérdésre a lefolyt századok megadták a feleletet. Kopernikusnak igazat adott az egész tudományos világ; a naprendszerrel és a mindenségről való nézete lassanként annyira közmeggyőződéssé vált, hogy ma már az elemi iskolában is azt tanítják. Am azért sem a biblia tekintélye nem csorbult, sem vallásos hitünk nem rendült meg. A biblia ma is azon üde forrás, melyből a keresztyén vallás igazságait meritjük és mindig meríteni fogjuk; ez az isteni szabályozó az emberi vélemények változásai között s az is fog maradni. És a mi hitünk ma is a teremtő és

gondviselő Istenre irányul, s a Jézus Krisztusban az élő Istennek fiát, az Üdvözítőt öleli magához. Az emberi lélek ma is szomjuhozik az örökkévaló után s addig nem talál nyugodalmat, amíg Istenben meg nem nyugszik.

Azt azonban nem lehet tagadnunk, hogy a mai nemzedék sok tekintetben másképp vélekedik a bibliáról mint atyáink. Volt idő ugyanis, amikor úgy gondolkoztak az emberek, hogy a szentírás teljesen isteni mű, az első betűtől az utolsóig a szentlélek munkája, még a pontokat és vonásokat is Isten lelke sugalmazta, s így a bibliában a legkisebb tévedés vagy fogyatkozás sem található. Ma azonban ezt a nézetet nem tehetjük magunkévá, mert az ihletés ilyen gépies felfogása ellenkezik Istenről való helyesebb fogalmainkkal. Isten mindenütt jelenvaló szellem — ez a mi vallásos hitünk; Istennek az emberhez való viszonya lelki viszony s az ő szava csak lelkünk bensejében hangozhatik. A bibliát tehát csak annyiban tartjuk a szentlélek művének, amennyiben Isten a maga lelkével ihlette meg az ő választott embereit s képessé tette igéjének felfogására és tolmácsolására. Az isteni erő hatása az emberre korántsem gépies, természetfölötti; ellenkezőleg: teljesen összhangzó kinek-kinek egyéniségével, jellemével, tudományos készségével és az illető kor szellemével. Eszerint az ó-testamentumi író nem írhatta le a teremtést a mai tudományos kutatóknak megfelelően, s az új-szövetségi íróktól nem várhatjuk, hogy az égről és a földről Kopernikus-sal egyértelműleg gondolkozzanak.

(Folyt. köv.)

Ifj. Péter Károly,
esperes

Háboruban.

Dörög az ágyu, csattog a kard, ömlik a vér
Ezer és ezer véres tetemmel fedve a tér
Egyik még sóhajt, néz fájdalmasan esendesen,
Mig körülötte tetem tetemre hull sebesen

Elhallgatott a tomboló zaj, pihenni kell.
Ah! miként ujong az erősebb fél győzelmével,
Bár foj előttük mint a patak kiontott vér
Rolatok számot szegény elhulltak ugyan ki kér?

Győzelmi mámor vad öröm zaj némuljon el!
Ruháját gyásszal a vert, s a győztes cserélje fel,
Csendes sóhaly, halál hörgések bus zajában
Imádkozzatok bajtársatokért leborulva.

Vert, s győztes seregben mind dicső a ki meghalt.
Tépett ruhája mindnél szerető szívet takart,
Itt egy halottnak néz merően megtört szeme
Tán előtte áll a bus anya, vagy hitves képe.

Mennyi sohaly, szivből jött ima szál értetek,
Hívó, s reménylő kedvesitek arcán köny pereg,
Anyá fiát, hitves a férjét várja, várja,
Pedig már őket idegen föld keblébe zárta.

Óljétek egymást, fusson busan a vert sereg,
Ti győzők vigan diadal ünnepet üljetek.
Mit nektek ha patakként foj a honfivér!
Aról számot csak hü szeretteitek bus lelke kér.

Kóty Mariska.

Isten ígéje.

— Az ítélkezés. —

Máté VII. 1. Ne ítéljetez, hogy ti is neitétsetek.

Az igaz emberről szóló parancsolatok legszébbje van e pár szóban. Az a parancsolat, mit mindenkinek meg kell tartania, ha tagja akar lenni Isten országának. — És hányan nem tartják meg csak azért, hogy azzal is kimutassák: mennyire

lános emberi gyarlóságban leledzők között ki csupán divatból veszi ajakára az ítélkezés vészes harsogását.

Hogy keresztyén emberhez illő gyarlóság-e ez a leggyakoribb emberi rossz? Azt megtudnunk magunk is keresztyén voltunk iránt való első kötelességünk.

Illik-e a keresztyénnek ítélkezni? Ezt kell először eldöntenünk. Sok gavallér ember van ki keresztyén felebarátjának talán vérét is ontaná egy

JUSTH GYÚLA.

távol állanak annak a lélekszülte boldogságnak birodalmától, minek neve Isten országa. — Az egyik ember felebarátja hibáját, avagy önkénytelenül való tévedését — nemhogy elnézné — de az ítélkezés pallosát suhogtatja felebarátja feje felett. A másik talán irigységből ocsárlója lesz a nála nagyobb tehetség előhaladásának és csak a gonosz indulat támasztotta elkeseredésből képes nemcsak pallost suhogtatni — de lesujtani is a legkeményebb itélettel. Olyan is akad ez álta-

rosz szóért, és azalatt saját maga mond itéletet, pletykát — legjobb barátjának élet és becsületbe-vágó dolgairól. Pedig az ennyire gavallér emberek legfőbb törvényüknek tartják azt az igazságot, hol minden az illik és nem illik irányítása szerint történik. Hát az illik-e hogy barátjáról ítélkezzék, most arról kinek nyíltságot és őszinteséget fogadott talán csak egy pár órával ezelőtt. Ide is talál épen a legfőbb mértékben az »illik« törvénye annál is inkább, mert az ítélkezés — ami divatos

bűnünk: még köztudomás szerint nincsen e törvény alatt.

De szükséges-e ítélkezni a keresztyén embernek? Ha tekintjük a szentírás erre vonatkozó parancsolatait, arra jutunk, hogy nemcsak a keresztyéneknek — hanem még a zsidóknak is tiltva volt az ítélkezés. Hiszen Mózeset is keményen kérdőre vonják a pörös atyafiak az ő első ítélkezése alkalmából. (II. Móz. 2. 14.) — Még az sem tetszett vala nagyon, midőn egy hallgatója a Mesternek arra kérte, hogy így hasson rokonára, hogy ossza meg vele örökségét, mert így felel a Mester: Ember, kicsoda tett engem köztek osztóvá, vagy bíróvá? (Luk. 12. 14.) Az első keresztyének pedig anyira távol tartották magukat e bűnnek még látszatától is, hogy a Cselekedetek könyvének bizonyossága szerint, minden ítéletet a közönséges gyűlés számára tartottak fenn. (Csel. 19. 35.) Lám mennyire volt szükséges az ítélkezés egykor! És ma meg sem tudunk lenni nélküle, pedig mint régen, úgy ma is érvényben van, a Megváltó szép parancsa: *ne ítéljete, hogy ti is ne ítéltessetek.*

Ki kell tehát szakítanunk a mi lelkünkben az ítélkezést csirájában. Ezt a csuf szokást a szülőknek kell elhagyniok először, nehogy gyermekeik a szülői példán felbuzdulva maguk is az ítélkezés mesterei legyenek. El kell e bünt még a tanítóknak is . . . kerülniök, hiszen az ő ítélkezésük — lettek légyen bármily fokon — nem egyéb az emberi lelkekbe való konkolyvetésnél. Ezt kell meggondolnunk még a lelkipásztoroknak is, még akkor is midőn a legártatlanabb szóbeszéd alakjában kerül sor az ítélkezésre.

— Mert mi az ítélkezés? —

Meggyalázása egy más embernek az ítélkező kénye kedve szerint. E meggyalázás kapaszkodhatik egy rosszul feltűzött női szalagtól kezdve a talán hibás beszédmódig mindenhez a mit beszél vagy cselekszik egy ember. És ezzel igen gyakran sok jó szándékszülte és eredményyel biztató munka lesz semmivé, igen sok ember lesz elkedvetlenül és ember meg világgyűlölő de leginkább az emberi méltóságot éri veszteség. Azt a méltóságot a melynek — ne tessék mosolyogni felette — részese a legotrombább ember épügy, mint a legelegánsabb világfi. — És ebből igen furcsa dolgok származnak. E bűn elharapodása teszi azt a mély különbséget, amely van a mi édes hazánkban az urak és parasztok között — ez szüli az előbbieknek vagyon és rangsor szerint való elkülönítését, az utóbbiak között még a templomi ülőhelyek felett való czivódás is az ítélkezés bűnét tiszteli anyjának, ez tette iparos osztályunkat majd semmivé és ebből fakad a lelket és szívet annyira alszomorító törtetés: előre és feljebb de úgy, hogy másokat gázoljak el haladásomban.

— És erre az ítélet? —

Megtagadása az emberi méltóságnak, mi csak a rosszra vezethet. Lenézése a szegénynek — elfajulás a fényűzésben, adósságotján való fe-

lesleges fényűzés — és számtalan oly nehézség mely lehetetlenné teszi az egyes ember életét, de koczkaztatja a köznek, a hazának boldogságát is. És a mit úgy először kellett vala említenem, szétszakítja az Isten országa közösségének összekötő kapcsait, mert a békesség és szeretet helyet — nagy zavargás, versengés, hiuság meg elidegenítés utján ver éket az emberek, Isten országának tagjai közé. — Ez az ítélet egyik fele. A másik? — Hogy a ki ítéletet mond — kilóki lelkéből azt a fundamentumot, mely fenntartotta az emberek között. Megfosztja magát erkölcsi életének egy adományától, melyet soha többé vissza nem szerezhet. Aki ítél — nem önkényesen — hanem felruházás folytán tegye. Az ítélet az Istené (V. Móz. 1. 17. Zsolt. 58. 12.) Ő ítélhet mindnyájunk felett . . . és ő rendelt, kik az ő ítéletét hirdessék és fenntartsák, de minékük egy másfelett ítélkezni, inkább egy mást megítélni nem szabad — hiszen minden bölcs beszédnél ékebben tanít a mi Jézusunk beszédje: *Ne ítéljete, hogy ti is ne ítéltessetek.*

Sztána.

Osváth Lajos.

Hazai krónika.

— 1905. márcz. 23. —

A váltság elintézése végett, Ő Felsége márcz. 19-én este, Budapestre érkezett. Másnap kihallgatáson fogadta gróf Tisza István miniszterelnököt, kinek ajánlatára gróf Andrássy Gyulát hallgatta ki Ő Felsége Döntés nem történt, mert Ő Felsége a katonai kérdésekben, a mostani állapot fenntartása mellett van. Andrássy pedig a szövetkezett ellenzékkel együtt követeli a magyar vezérleti- és vezényleti nyelvet. Andrássy tárgyal az ellenzéki pártokkal és ismét jelentést tesz Ő Felségének. Hir szerint Ő Felsége addig nem megy vissza Bécsbe, míg a váltságot meg nem oldotta.

Nem lesz ellenzéki kormány. Gróf Andrássy Gyula jelentést tett kihallgatásának az eredményéről, az eilenzéki pártoknak. Miután a közösen megállapított programot, — melyben benne van az önálló vámterület és a magyar vezényszó is, — Ő Felsége nem fogadta el: az ellenzéki pártok kimondották, hogy továbbra is ellenzék maradnak. Ezekután Ő Felsége egy hivatalnok miniszteriumot nevez ki, mely még a jövő hét elején bemutatkozik a Házban.

Világkrónika.

Orosz-japán háboru. Ojama japán fővezér a mult héten nagy fénynel vonult be Mukdenbe, Mandzsuoországnak fővárosába. A megvert és szét-szórt orosz hadsergek északra menekültek. Legközelebbi város Tienling volt, a hol meg akarták magokat erősíteni. Azonban a japán hadak nyomukban voltak, és Tienlinget ugyszólva kardcsapás nélkül vették be. Az oroszok ismét csak

visszahúzódtak Kajuen város felé, de ezt is felkellet adniok. Egy szóval a japánok sikerrel üldözik az orosz csapatokat.

Kuropatkont a czár a mukdeni nagy vereség után felmentette a fővezérség alól és helyébe *Linevics* tábornokot nevezte ki ideiglenesen, mert valamelyik főherczeg megy fővezérnek, ha addig a japánok egészen meg nem semmisítik az orosz hadserget.

Ojama fővezér jelentése szerint: Az oroszok 25.000 elesettet hagytak hátra Mukdennél. Míg a hadi zsákmány két zászló, mintegy 60 ágyu, 60 000 fegyver, 150 lövészeres kocsi, 200 000 tüzérségi löveg, 25 millió fegyvertöltény, 25.000 koku gabona, 50.000 koku takarmány, 45 mértföldnyi tábori sin, 2000 ló, 22 kocsi térképpel, 1000 szekér ruha, egy millió adag kenyér, 70.000 tonna tüzelőszer, 60.000 tonna széna, sok marha, sátor, szerszám, drót, távirórud, ágy, stb.

Egyházi élet.

Egyetemes zsinatunk második ülés szaka márczius 16-án nyilott meg, Budapesten. *Kun Bertalan* egyházi elnök megható imában kérte Isten áldását a tanácskozásra. *Bánffy Dezső* világi elnök vezeti most is a gyűléseket, ki a szokásos megalakulás után bejelenti, hogy *Cnox János* vállásalapító születésének századik évfordulójának megünneplése tárgyában, a skót református egyház egyetemétől átírat érkezett, amelyben a magyar református egyházat, nagy egyházi ünnepség megtartására szólítja fel. Az átírat felolvasása után a zsinat az elnökségre bizza az ünnepség rendezését. *Báró Bánffy* elnök jelenti, hogy a mult ülészakon nyert megbizáshoz képest az elnökség eljárta a kormánytól az 1848. XX. t.-c. rendelkezéseinek életbeléptetése érdekében szükséges teendőök tárgyalása céljából, s a kormányhoz egy írásbeli felterjesztést is adott be az elnökség. Kéri, hogy a felterjesztés és az ennek nyomán érkező kormányleirat a zsinat adóügyi bizottságához utaltassék. Elfogadták. *Koncz Imre* esperes hosszabb indokolás után kérte a zsinatot, hogy a kormányváltásra tekintettel, ne vegyék újból tárgyalás alá a mult ülészak alatt czélszerűtlennek talált adóügyi javaslatokat. Ekkor *Bánffy* elnök indítványára a zsinat azonnal értekezletté alakult át, hogy a teljesen hiányos és előkészítetlen tárgysorozat, az egész ülészakra véglegesen megállapítsa. A zárt értekezleten a felszólalók mind arra az álláspontra helyezkedtek, hogy a református egyház álláspontján a kormányváltások nem változtathatnak. A kálvinista egyház jogai az 1848. XX. trv. cikkben vannak lerakva, ehhez a zsinat ragaszkodik, s így semmiféle ok nem forog fenn arra nézve, hogy a törvénytervezetnek adóügyi részét folytatólagosan ne tárgyalhatnák. Az egyház maga elhatározásait a politikai viszonyok alakulásától nem teheti függővé s a zsinat egyáltalán nem hajlandó politikai kérdésekkel foglalkozni. Így aztán folytatni kezdték az adóügyi részét a javas-

latnak. Ez után a *domestikára* tértek át, melyet szintén letárgyaltak. A zsinat e hó végéig marad együtt.

Mai képünkhöz.

A magyar képviselőház új elnökét, *Justh Gyulát* mutatjuk be olvasóinknak. Az alkotmányos korszakban még nem volt rá eset, hogy ellenzéki férfi üljön a képviselőház elnöki székében, mert az elnökök mindig a szabadelvű párt tagjainak a sorából kerültek ki. *Justh Gyula* az első ellenzéki elnök. *Justh* régi tagja a képviselőháznak, *Kossuth Ferencz* előtt ő volt a 48-as *Kossuth-párt* elnöke is. Igen képzett, elvszilárd jellemű ember és a mi fő, teljesen szabad gondolkozású. A pártok teljesen megvannak nyugodva az ő választásában és hiszik, hogy teljesen pártatlanul, igazságosan fogja vezetni a tanácskozásokat. *Justh Makó* városát képviseli a Házban 48-as programmal.

Vegyes hírek.

Kossuth serleg ünnep Kolozsvárt. A magyarországi összes főiskolák ifjusága, egy diszes *Kossuth serleget* készítettett, melyet a tavaly avattak fel Budapesten. »Ez a pohár rendre jár.« Az idén a kolozsvári egyetemi ifjusághoz kerül és ott marad egy évig. Márczius 26-án tart a serleg átvétele alkalmából a kolozsvári egyetemi ifjuság egy nagy szabású *Kossuth serleg ünnepélyt*. Az ünnepély fővédnöke *Kossuth Ferencz* és rajta kívül jelen lesznek az összes ellenzéki nevezetesebb vezérféfiak. Országos ünnep lesz tehát, melyen képviselteti magát minden hazai főiskola. Az ünnepélylyel kapcsolatosan márcz. 27-én diák kongresszus is lesz Kolozsváron.

A Kolozsvári márczius 15-iki ünnepélyek rendező bizottsága mozgalmat indított meg, hogy márczius 15-öt tegye a törvényhozás is nemzeti ünneppé, mert a napon ugy is ünnepel az ország összes polgársága.

Egy különös bál. Kolozsváron az elmeigyógy intézetbeli betegek részére, a mult héten egy bált tartottak. Természetes, hogy csak a könnyebb természetű betegek vettek részt azon. Mint egyik kolozsvári lap írja, a betegek igen jól mulattak és a muzsika szó egészen felvillanyozta őket. Az orvosi vélemény az, hogy egy pár hónapra a szerencsétlen betegek kedélye egészen megjavul.

Márczius 15-iki ünnepély az agyagfalvi réten. Agyagfalva, Bögöz, Décsfalva, Magyaros és Mátisfalva székely községek lakói, lelkesen ünnepeleltek meg az 1848. márczius 15-iki nagy nap emlékét, a történelmi nevezetességű agyagfalvi réten. Délután 1 órakor megszólaltak mindenik községben a harangok s e jelre gyülekezve, zászlókkal, szép rendben, vonult az érdeklődő

nép a szonoki emelvényhez. Az ünnepély sorrendje a »Hymnus« együttes éneklésével kezdődött, mit Rozsondai István magyarosi tanító lelkes megnyitó beszéde követett. Ujabb hazafias dal: »Tavaszmúlt« . . . hangzott el, majd György Sándor agyagfalvi tanító tartott szép alkalmi beszédet. Petőfi »Nemzeti dal«-át és Szabolcska »Haza-szeretet« című költeményét, Vida Mózes agyagfalvi, Demeter Miklós mátfalvi tanítók szavalták nagy hatással. Fölkérés folytán Solymossy Endre ref. koll. tanár, — mint az agyagfalvi »Emlék-oszlop« végrehajtó bizottságának buzgó elnöke, — mondott gyújtó hatású beszédet. Adakozásra hívott fel minden igaz székelyt, hadd állhasson a rét közepén minél előbb egy szép »Emlék-oszlop« és hirdesse a székely ősöknek nehéz időkben többször felmutatott bölcsességét és a honi föld iránti lángoló szeretetét. Mintegy hetedfélezer korona gyűlt eddig e célra, de ennyi még nem elégséges a »szent sir« fölékesítésére. Veres Ferencz bögözi tanító bezáró beszéde és a »Szózat« eléneklése után széteszlott a közönség. Vajha, minden évben ily lelkes hangulatban szentelhetnők meg a nagy nap emlékét!

Pénzhamisító cigányok. Meglepő fogást csinált a homdród-szentmártoni csendőrőrs. Egy ottani ember feljelentése folytán nyomozást tartott Szentlászlón Titi Máté cigány házában, kőről az a hír terjedt el, hogy hamis pénzeket gyárt. A hír valóban bizonyult. Öt darab pénzverő gépet talált a csendőrség elrejtve a küszöb alatt. Egy forintosokat és koronásokat gyártottak a gépeken. A pénzhamisításban benne vannak a bögözi és bikafalvi cigányok is, kiknek mind szép házuk van. A gépeket Szegedről küldötték, mint egy lefoglalt levél bizonyítja. Titi Máté cigánynak két veje van és mindkettőnek 30—30 ezer forintja van a takaréokban. A csendőrség most a banda kézrekerítésén fáradozik.

Zilahon nem régiben kirabolták az adóhivatalt. Elvittek 606 ezer korona értékű pénzt és értéktárgyat. Szászrégenben is Pap Sándor ügyvéd-től jan. 26-án 60 ezer koronát vittek el. A múlt években Izrael Dávid nagyidai lakósnak 47 ezer koronája veszett el. Rá nem sokára Rokász Lajos remetemezei birtokosnak 124 ezer koronája, ismét a nagy-károlyi adóhivatalból 140 ezer korona. Ezt a rengeteg sok pénzt egy jól szervezett banda rabolta el, a melynek feje egy híres betörő, a ki külföldön egy néven, nálunk más néven szerepelt. Most elfogták az összes tagokat, kik részt vettek a betörésben.

Magyar-Nagy-Zsomboron a következőképen folyt le márczius 15-ének megünneplése: D. e. 9 órakor istentisztelet volt, melyen alkalmi imát mondott H. Szántó István Emketanító. Istentisztelet után iskolai ünnepély volt változatos műsorral. Este az »Emke-Olvasókör« ifjusági egyesület rendezett szép ünnepélyt, a következő műsorral: 1. Ima. Énekelte a dalárda. 2. Talpra magyar. Petőfitől szavalta Both Ferencz. 3. Ünnepi beszéd tartotta H. Szántó István. 4. Nemzeti dal. Énekelte a dalárda. 5. Márczius 15. 1848. Petőfitől

szavalta Szócs Ferencz. 6. Márczius 15. Ábrányi-tól, szavalta Ladányi Miklós. 7. Márczius 15. H. Szántó Istvántól, szavalta Both János. 8. Kossuth nóta. Énekelte a dalárda. 9. Márczius 15. Farkas Alajostól, szavalta Lázár József. 10. Márczius 15. Szabolcska Mihálytól, szavalta Szabó Mihály. 11. Márczius 15. Inczedy Lászlótól, szavalta Huszti János. 12. Márczius 15. Ilyés Bálinttól, szavalta Máthé János. 13. Hymnusz. Énekelte a dalárda. Az előadás után reggelig, népmulatság volt. A torony alpra ez alkalommal is összegyűlt 10 korona.

Magyar ember Oku seregében. A diadalmas japán hadseregben, úgy látszik, több magyar ember szolgál. Russ Tamás kéményseprő segéd néhány év előtt Esztergomban dolgozott. A kalandos természetű ember egyszer csak eltűnt s most hosszú idő múltán levelet irt haza, melyben tudatja, hogy a japánoknál több hazánfiával harczol az oroszok ellen. Az érdekes levél így szól: Kelt levelem Saho tábor, 1905. I/31. Én már esztendeje a japánoknál szolgállok, mint önkéntes közember tábornok ur Oku alatt. Tudom, csudálkoznak majd Esztergomban, hogy hová kerültem. Itt most nagyon hideg van és földből hányt gunyhókban vagyunk beszállásolva, a tetején és oldalán havat lapátoltunk fel. Ilyen helyen nem érzi az ember a fagyot és fűtés nélkül is elég meleg van. Már két hónapja nem volt csata. A mi divíziónk, ahol sok magyar és lengyel van, még nem volt csatában, csak azt csináljuk, hogy szöges drótokat huzatnak velünk az erdőkben, miket fákhoz kötünk és keresztül-kosul huzunk arasztnyira a földtől, aztán meg két öles gödröket is ásunk, mibe hegyes karót ütünk, hogyha a muszka, kozák beleesik, nem tud kijönni, mert beleszuródik a karó. Enni rizskását kapunk sokat, meg sózott halat, meg cvibakot, teát is iszunk mindig, de más husokat, meg tésztákat is adnak. Egyszer a tábornok ur Oku odajött hozzánk, aztán tolmácssal kérdezte, hogy igaz, hogy mink magyarok vagyunk, azt mondta, hogy az vitéz nép ő hallott róla, ekkor jó ebédet kaptunk. Van itt sok muszka, miket elfogtunk, ezek külön vannak és jól bánnak velük. Hallottuk, hogy nem sokára nagy csata lesz és egészen kikergetik a muszkákat. Nyárára már nem lesz itt egy fia muszka sem. Tisztelettel Russ Tamás.

Gabonapiacz Budapesten.

	márczius 23.
Buza: . . . 100 kilónkint	19 k. 05 f. — 19 k. 80 f.
Rozs: . . . »	14 k. 85 f. — 15 k. 10 f.
Árpa: . . . »	14 k. 35 f. — 15 k. — f.
Törökbuza: »	16 k. 20 f. — 16 k. 40 f.
Zab: . . . »	14 k. 85 f. — 15 k. 25 f.
Repcze . . . »	22 k. 10 f. — 22 k. 50 f.

